

Poř. č. 2/2014

Stanovisko ke sjednocení výkladu zákonů a jiných právních předpisů při výkonu působnosti státního zastupitelství podle § 12 odst. 2 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů

K příslušnosti státního zástupce k zastupování veřejné žaloby před soudem po odnětí a přikázání věci podle § 25 trestního řádu mezi soudy za situace, kdy bylo již v přípravném řízení rozhodnuto o odnětí a přikázání věci podle § 25 trestního řádu per analogiam mezi státními zastupitelstvími

-----
§ 7 odst. 2 zákona o státním zastupitelství
§ 18 trestního řádu
§ 25 trestního řádu

Pokud bylo již v přípravném řízení rozhodnuto o odnětí trestní věci a jejímu přikázání státnímu zástupci jiného státního zastupitelství podle § 25 trestního řádu per analogiam pro další úkony trestního řízení, pak takové přikázání stanovuje příslušnost státního zástupce takového státního zastupitelství i pro řízení před soudem, a to bez ohledu na případné odnětí a přikázání věci podle § 25 trestního řádu v řízení před soudem.

O d ů v o d n ě n í:

V návaznosti na vydané výkladové stanovisko č. 3/2013 Sb. v. s. NSZ, k příslušnosti soudu pro podání obžaloby státním zástupcem po odnětí a přikázání věci podle § 25 trestního řádu per analogiam a k příslušnosti státního zástupce k zastupování veřejné žaloby před soudem po odnětí a přikázání věci podle § 25 trestního řádu mezi soudy, byl Krajským státním zastupitelstvím v Ústí nad Labem zaslán poznatek o možném nejednotném výkladu procesní situace, která na shora uvedené výkladové stanovisko navazuje. Nejednotnost právních názorů spočívá v tom, které státní zastupitelství zastupuje u soudu veřejnou žalobu za situace, kdy nejprve došlo v přípravném řízení k rozhodnutí o odnětí a přikázání věci podle § 25

restního řádu¹ per analogiam mezi státními zastupitelstvími a poté došlo v řízení před soudem též k odnětí a přikázání věci podle § 25 restního řádu, ale tentokrát mezi soudy. Zdali je příslušný k zastupování věci před soudem státní zástupce státního zastupitelství, kterému byla věc podle § 25 restního řádu per analogiam přikázána, nebo státní zástupce státního zastupitelství působícího u soudu (§ 7 odst. 2 zákona o státním zastupitelství), kterému byla věc přikázána podle § 25 restního řádu². Jedná se tak o určitou kombinaci situací, kterými se výkladové stanovisko č. 3/2013 Sb. v. s. NSZ zabývalo pod svými body I. a II. Toto výkladové stanovisko tak doplňuje výkladové stanovisko č. 3/2013 Sb. v. s. NSZ.

Pro účely dalšího výkladu předpokládáme odnětí a přikázání podle § 25 restního řádu per analogiam k dalším úkonům v restním řízení (tedy pro celé další řízení), jak bývá v praxi standardně činěno. Byť nelze s ohledem na okolnosti konkrétní věci zcela vyloučit ani odnětí a přikázání věci jen pro určitou část restního řízení, tyto případy by měly být zcela výjimečné a náležitě odůvodněné, jinak je třeba postupovat, jak uvedeno ve větě předešlé.

Ustanovení § 7 odst. 2 zákona o státním zastupitelství stanoví, že státní zastupitelství je příslušné k zastupování státu u soudu, u něhož toto státní zastupitelství působí, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak. Zde je v obecné rovině založena přímá vázanost státních zastupitelství na věcně a místně příslušný soud. Výjimky, kdy zvláštní právní předpis stanoví jinak ve smyslu § 7 odst. 2 zákona o státním zastupitelství, jsou ve stručnosti:

- § 175 odst. 2 restního řádu,
- § 12a odst. 2 zákona o státním zastupitelství,
- § 12d odst. 2 a 3 zákona o státním zastupitelství,
- § 10 jednacího řádu státního zastupitelství³,
- § 15 jednacího řádu státního zastupitelství a
- § 25 restního řádu per analogiam.

Pro účely tohoto výkladového stanoviska není potřebné provádět podrobnější rozbor všech shora uvedených ustanovení.⁴

Ustanovení § 25 restního řádu stanoví, že z důležitých důvodů může být věc příslušnému soudu odňata a přikázána jinému soudu téhož druhu a stupně; o odnětí a přikázání rozhoduje soud, který je oběma soudům nejbližše společně nadřízen. Jelikož restní řád neobsahuje výslovnou právní úpravu delegace na úrovni státních zástupců v restním řízení, tak se v těchto případech uvedené ustanovení užije analogicky.

Příslušnost státního zástupce, který vykonává dozor nad zákonností přípravného řízení, je určena podle § 7 odst. 2 zákona o státním zastupitelství (odvozená od věcné a místní příslušnosti soudu), nebo podle § 175 odst. 2 restního řádu, § 12d odst. 2 a 3 zákona o státním zastupitelství, § 10 jednacího řádu státního zastupitelství nebo § 15 jednacího řádu

---

¹ Zákon č. 141/1961 Sb., o restním řízení soudním (restní řád), ve znění pozdějších předpisů.

² Samozřejmě za situace, že se jedná o dvě takto určená různá státní zastupitelství; v případě, že by se jednalo o jedno státní zastupitelství, tak důvody určení jeho příslušnosti splývají (nevyvstal by praktický problém), což ale nemá vliv na potřebu řešit nastíněný problém.

³ Vyhláška č. 23/1994 Sb., o jednacím řádu státního zastupitelství, zřízení poboček některých státních zastupitelství a podrobnostech o úkonech prováděných právními čekateli, ve znění pozdějších předpisů.

⁴ V podrobnostech je možno odkázat zejména např. na KOCOUREK, Jiří, ZÁRUBA, Jan. *Zákon o soudech a soudcích; Zákon o státním zastupitelství. Komentář. 2.*, doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, str. 443 až 446 nebo ŠÁMAL, Pavel a kol. *Restní řád I. § 157-314s.* Komentář. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, str. 2296 a 2297.

státního zastupitelství. O změně příslušnosti z důležitých důvodů⁵ rozhodne státní zástupce nejbližšího společně nadřízeného státního zastupitelství tak, že se podle § 25 trestního řádu per analogiam trestní věc odnímá „původnímu“ (jinak příslušnému) státnímu zástupci činnému u jednoho státního zastupitelství a přikazuje se státnímu zástupci státního zastupitelství „jiného“. Příslušnost státního zástupce v trestním řízení, tedy není jen příslušností vyplývající pouze přímo ze shora uvedených zákonných ustanovení, ale příslušným se státní zástupce stává i na základě konstitutivního rozhodnutí podle § 25 trestního řádu per analogiam. Odnětím a přikázáním věci se tak věcně a místně příslušným stává státní zástupce, kterému byla věc přikázána. Tímto rozhodnutím původní státní zástupce (státní zástupce, jemuž byla věc odňata) ztrácí veškerá oprávnění činit ve věci úkony jako státní zástupce vykonávající dozor v přípravném řízení⁶, naopak státní zástupce, jemuž byla věc přikázána, se stává státní zástupce oprávněným k úkonům v dané trestní věci.

V § 7 odst. 2 zákona o státním zastupitelství je upravena přímá vázanost státního zastupitelství na soud, u kterého působí. Tato vázanost se uplatní sice obecně, ale s výjimkou „pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak“. Takovým zvláštním právním předpisem je právě i trestní řád a jeho § 25, který se analogicky v trestním řízení užije při delegaci na úrovni státního zastupitelství (jak již uvedeno výše).

Ze shora uvedeného též dále vyplývá, že státní zástupce činný u státního zastupitelství, kterému byla trestní věc přikázána podle § 25 trestního řádu per analogiam, zastupuje veřejnou žalobu i dále ve stádiu řízení před soudem, neboť přikázáním věci se státní zástupce stává příslušný ke všem dalším úkonům trestního řízení v dané trestní věci, ale samozřejmě jen v rozsahu jeho funkční příslušnosti pro dané trestní řízení.⁷

Z pohledu posuzované věci je tak třeba posoudit, jaké účinky má rozhodnutí o odnětí a přikázání věci podle § 25 trestního řádu v řízení před soudem na určení místní příslušnosti státního zastupitelství, resp. státního zástupce působícího v řízení před soudem. Tedy, zda se takovým rozhodnutím soudu mění místní příslušnost státního zastupitelství. Máme za to, že k takové změně nedochází, neboť je-li postup podle § 25 trestního řádu per analogiam právě jednou z výjimek z § 7 odst. 2 zákona o státním zastupitelství („pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak“), pak při jejím naplnění není důvodu se jaksí „oklikou“ opětovně vracet k obecnému režimu § 7 odst. 2 zákona o státním zastupitelství v případě, že dojde k odnětí a přikázání věci podle § 25 trestního řádu mezi soudy v řízení před soudem. Zde je třeba poukázat na konstitutivnost rozhodnutí o odnětí a přikázání věci podle § 25 trestního řádu per analogiam. Samozřejmě při změně podmínek (např. vyloučení vedoucího státního zástupce státního zastupitelství, kam byla věc přikázána) lze i dále místní příslušnost měnit postupem podle § 25 trestního řádu per analogiam⁸, ale s ohledem na konstitutivnost rozhodnutí podle § 25 trestního řádu per analogiam musí okolnosti rozhodné pro změnu příslušnosti nastat na straně státního zastupitelství, nikoliv na straně soudu (zde se pak již neuplatní přímá vazba na soud, jak jinak obecně platí podle § 7 odst. 2 zákona o státním zastupitelství).

⁵ Zde lze obdobně odkázat na důležité důvody uváděné ve vztahu k soudům viz např. ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád I. § 1-156*. Komentář. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, str. 336.

⁶ Toto výkladové stanovisko se týká postupu v přípravném řízení, ale zastáváme názor, že postup podle § 25 trestního řádu per analogiam je možný ve vztahu ke státním zástupcům i v řízení před soudem.

⁷ Státní zástupce zastupující veřejnou žalobu na základě přikázání věci u nalézacího soudu, nemůže jen na základě takového přikázání věci zastupovat veřejnou žalobu např. v řízení odvolacím nebo dovolacím.

⁸ Takový postup opakovaných odnětí a přikázání podle § 25 trestního řádu per analogiam nelze vyloučit, ale bude zcela výjimečný.

V odborné literatuře lze sice nalézt následující vyjádření, např. novější komentář k zákonu o státním zastupitelství⁹: „Pokud dojde po podání obžaloby k odnětí a přikázání věci soudu nebo k postoupení věci a stane se k jejímu projednání místně příslušný jiný soud, než u kterého byla obžaloba podána, mění se i místní příslušnost státního zastupitelství.“ nebo komentář k trestnímu řádu¹⁰: „Pro úplnost je třeba poznamenat, že dojde-li *po podání obžaloby k odnětí a přikázání věci* nebo k rozhodnutí o příslušnosti soudu (§ 24 a 25) či k postoupení věci mladistvého (§ 39 ZSM) a dostane-li se tak věc touto cestou k jinému soudu, než u kterého byla podána obžaloba, mění se příslušnost státního zastupitelství pro řízení před soudem tak, aby byla zachována zásada, že státní zastupitelství je příslušné k zastupování státu u soudu, u něhož toto státní zastupitelství působí.“, ale tato stanoviska se zcela zjevně vztahují k situaci, kterou se zabývalo výkladové stanovisko č. 3/2013 Sb. v. s. NSZ v řešené problematice pod bodem II. Z uvedené literatury výslovně nevyplývá, že by tyto závěry byly činěny pro námi posuzovaný případ.

Z dostupné judikatury se tímto problémem zabývalo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2013, sp. zn. 8 Tdo 1350/2013, ve kterém je obsažen právní názor, že: „*Ze spisového materiálu totiž vyplývá, že usnesení Okresního soudu v Olomouci ze dne 19. 4. 2013, sp. zn. 9 T 21/2013, bylo doručeno Okresnímu státnímu zastupitelství ve Frýdku-Místku, které sice podalo na obviněného obžalobu, avšak po přikázání věci k dalšímu řízení Okresnímu soudu v Olomouci se stalo příslušným státním zastupitelstvím, kterému měl tento soud doručit opis svého usnesení s ohledem na § 7 odst. 2 zák. č. 283/1993 Sb., Okresní státní zastupitelství v Olomouci. K tomu ovšem nedošlo, když opis tohoto usnesení byl nesprávně doručen Okresnímu státnímu zastupitelství ve Frýdku-Místku, jehož státní zástupce proti němu podal stížnost (rovněž nesprávně, neboť k tomu nebyl příslušný). Uvedená pochybení si Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci zřejmě neuvědomil a o podané stížnosti rozhodl jako soud druhého stupně shora popsáním způsobem.*“ Jedná se tak o právní názor opačný, než který je dovozován v tomto výkladovém stanovisku. Nejvyšší soud však dále konstatoval, že „*Podle názoru Nejvyššího soudu je přesto zapotřebí na takové usnesení soudu druhého stupně hledět jako na pravomocné a vykonatelné, neboť proti němu řádný opravný prostředek není přípustný a mimořádný opravný prostředek (v úvahu by přicházela jen stížnost pro porušení zákona) proti němu nebyl podán.*“, tedy nevyvozoval z nastalé procesní situace de facto pro účely dovolacího řízení žádné důsledky. K tomuto rozhodnutí je dále třeba uvést, že Nejvyšší soud se touto otázkou zjevně zabýval pouze okrajově a ve stručnosti, aniž by se blíže zabýval právě vztahem § 7 odst. 2 zákona o státním zastupitelství a postupu podle § 25 trestního řádu per analogiam.

Naopak závěry tohoto výkladového stanoviska podporuje Rt 26/2009 (sp. zn. 5 Tdo 150/2008), ze kterého vyplývá: „*Podle § 7 odst. 2 zák. č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů, je státní zastupitelství příslušné k zastupování státu u soudu, u něhož toto státní zastupitelství působí, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak. Takovou výjimku výslovně stanoví ustanovení § 179 odst. 1 tr. ř., podle kterého je k podání obžaloby a k jejímu zastupování před soudem příslušný státní zástupce vyššího státního zastupitelství, než které u soudu působí, pokud vykonával dozor nad zachováním zákonnosti v přípravném řízení a věc nepředal nižšímu státnímu zastupitelství. Výjimka podle § 179 odst. 1 tr. ř. se uplatní i v případě odnětí věci a jejího přikázání podle § 25 tr. ř. mimo obvod soudu, u něhož státní zastupitelství působí. Proto státní zástupce vyššího státního zastupitelství, který podal obžalobu na základě oprávnění vyplývajícího*

⁹ KOUDELKA, Zdeněk, RŮŽIČKA, Miroslav, VONDRUŠKA, František. *Zákon o státním zastupitelství s komentářem a judikaturou*. Praha: Leges, 2010, str. 47.

¹⁰ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád I. § 157-314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, str. 2330.

z ustanovení v § 179 odst. 1 tr. ř. k příslušnému soudu a věc nepředal nižšímu státnímu zastupitelství, zastupuje obžalobu v řízení před soudem, jemuž byla věc delegována, i po odnětí věci a jejím přikázání mimo obvod územní působnosti takového vyššího státního zastupitelství. Tento státní zástupce je také oprávněn podat opravné prostředky proti rozhodnutí tohoto soudu.“. A dále z předmětného rozhodnutí též vyplývá, že: „Navíc, jestliže zákon stanoví výjimku, která není žádným způsobem omezena a která byla v souladu s příslušným ustanovením ... uplatněna v této konkrétní věci, nemůže ji zásadně vyloučit následný postup soudu. Z právního principu, že výjimka stanovená zákonem má zásadně přednost vůči obecnému ustanovení, je třeba proto dovodit, že ani v případě odnětí věci a jejího přikázání mimo obvod soudu neztrácí tato výjimka svou platnost, a proto zmíněná delegace neznamená bez dalšího uplatnění obecné příslušnosti státního zastupitelství k zastupování obžaloby v řízení před soudem vymezené v § 7 odst. 2 zákona č. 283/1993 Sb. ...“. Nemění-li se při odnětí a přikázání věci podle § 25 trestního řádu mezi soudy příslušnost státního zastupitelství u jiných výjimek z § 7 odst. 2 zákona o státním zastupitelství (výjimky uvedené shora¹¹), není důvodu, aby ke změně příslušnosti státního zastupitelství docházelo v případě určení místně příslušného státního zastupitelství rozhodnutím podle § 25 trestního řádu per analogiam.

Na tomto místě je třeba uvést, že v dané věci není použitelné usnesení Nejvyššího soudu ve věci sp. zn. 6 Tdo 589/2008, na které bylo odkazováno ve výkladovém stanovisku č. 3/2013 Sb. v. s. NSZ, neboť to se týká právě procesní situace řešené ve výkladovém stanovisku č. 3/2013 Sb. v. s. NSZ pod bodem II., přičemž jak bylo rozvedeno shora, v tomto výkladovém stanovisku se jedná o situaci odlišnou.

Shora uvedené tak lze závěrem shrnout, že v případě, kdy bylo již v přípravném řízení rozhodnuto o odnětí trestní věci a jejímu přikázání státnímu zástupci jiného státního zastupitelství podle § 25 trestního řádu per analogiam pro další úkony trestního řízení, tak takové přikázání stanovuje příslušnost státního zástupce takového státního zastupitelství i pro řízení před soudem, a to bez ohledu na případný postup odnětí a přikázání věci podle § 25 trestního řádu v řízení před soudem.

Jak již bylo shodně uvedeno i v závěru výkladového stanoviska č. 3/2013 Sb. v. s. NSZ, může být v konkrétních trestních věcech procesní situace, kterou se zabývá toto výkladové stanovisko, nevhodná z důvodu ekonomičnosti postupu státního zastupitelství (státních zástupců). I v těchto případech je možné ji řešit tak, že lze na úrovni státních zastupitelství (zde již ve stádiu řízení před soudem) rozhodnout podle § 25 trestního řádu per analogiam o odnětí věci státnímu zastupitelství, kterému byla věc přikázána, a přikázat jí státnímu zastupitelství působícímu u soudu, kterému byla věc přikázána v rámci odnětí a přikázání věci podle § 25 trestního řádu mezi soudy. I v tomto případě je však třeba uvést, že výše uvedený postup podle § 25 trestního řádu per analogiam je postupem, který by měl být užíván výjimečně. Oproti výkladovému stanovisku č. 3/2013 Sb. v. s. NSZ však zde důvody k případnému postupu podle § 25 trestního řádu per analogiam budou právě opačné, tedy nikoliv složitost a rozsáhlost věci, ale např. její bagatelnost a skutková a právní nekomplikovanost, kdy právě z důvodu ekonomičnosti není třeba trvat na tom, aby v řízení před soudem veřejnou žalobu zastupoval ten státní zástupce, který ve věci prováděl dozor v přípravném řízení. Přesto pokud ale pro to nejsou důležité důvody, je třeba dát přednost

---

¹¹ Zde je třeba uvést, že samotný § 179 odst. 1 trestního řádu výjimku z § 7 odst. 2 zákona o státním zastupitelství nepředstavuje - bliže viz ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád I. § 157-314s. Komentář. 7. vydání.* Praha: C.H. Beck, 2013, str. 2326.

tomu, aby v řízení před soudem veřejnou žalobu zastupoval ten státní zástupce, který ve věci prováděl dozor v přípravném řízení a je s trestní věcí důkladně obeznámen.

Toto stanovisko ke sjednocení výkladu zákonů a jiných právních předpisů při výkonu působnosti státního zastupitelství bylo vydáno podle § 12 odst. 2 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů.

Nejvyšší státní zástupce:
JUDr. Pavel Zeman v.r.